

Pesta 20 augustu. (1 septevre.)

Va esí dominec'a. | Redact. : strad'a arborelui verde nr. 40.

Nr. 39

Anulu VIII, — 1872.

Pretiu lu pe anu 10 fl., pentru Roman'a 2 galbeni.

Titlurile la noi.

Domnule, spectabile domnule, magnifice domnule séu mar'á sa, ilustrisime domnule, escelentia etc. — éta unu labirintu infricosiatu, in care si noi Romanii de dincóce de Carpati incepemu a ratecí, si din care de multe ori nu ne potemu descurcá.

Intru adevéru 'ar trebui sê ni fia capulu unu lessiconu de conversatiune, spre a poté amblá cu siguritate in acestu labirintu, — ar trebui celu pucinu sê portámu in busunariu o carte, care ni-ar spune totu-de-una, ca intrandu la cutare domnu, — ce titlu sê-i dámu?

Acuma inse nu e potintia ca sê nu gre-símu. Omulu care nu se ocupa cu aceste titlature, nu póte sê scía, caruia ce titlu i com-pete? — De óra-ce titlurile sunt atátu de multe.

Apoi inca déca mai considerámu, câ ffa-care si-pretinde unu titlu mai mare decâtu ce i com-pete; déca vomu bagá de séma, câ adi domnulu celu mai micu e „mar'á sa:“ dieu trebuie sê ne simtímu in cea mai mare per-plexitate, de câte ori eventualitatea séu de-torí'a ni pune fatia 'n fatia cu vr'unu domnu „mare.“

De multe ori amu audítu pe unii si pe al-tii, mai nainte de a intrá la cutare domnu, in-trebandu-se, câ óre ce titlu sê-i deie? Si de multe cri tém'a, câ dóra li voru detrage din

titlulu cuviinciosu, li inspira mai multa ingri-gire, decâtu meritulu causei despre care au a vorbí cu dinsi. Resultatulu acesteia apoi fi-resce e, câ toti ce au a face cu domni cu titluri mari, ca nu cumva sê-i supere, i intituléza cu dóue-trei graduri mai susu, decâtu cum s'ar cuvení.

Astu-felu se producu multe scene comice. Si ar trebui sê ridemu de ele, de cumva cestiuenea in fondu nu ar fi atátu de tra-gica.

Noi aice vedemu o profanatiune a virtu-tiloru stramosiesci.

Poporu democraticu, noi Romanii nici odata n'amu cunoscutu vr'unu titlu; numai principele se numiá „mar'á sa“, — si impe-ratulu „innaltiatu.“ Alte titluri la noi n'au esistatu. Toti domnii, mici si mari, se numiau — domni. Nici unulu nu erá nici specta-bilu, nici magnificu, nici escelentia, ci numai domnu.

N'a fostu acést'a o frumósa virtute stra-mosiésca? A sustiené demnitatea omului fatia cu altu — omu?

Pentru ce sê profanámu noi acésta virtute caracteristica, prin umilirea omului inaintea altui omu?

Nu! Ast'a ar fi intemeierea servilismului, respandirea unei cangrene, care patéza o gene-

ratione intréga, si care subminéza vítoriulu edificíului natiunalu.

Noi cugetâmu, câ in locu de a spune ffacarui omu: spectabile, magnifice, etc. ar fi multu mai frumosu, multu mai democraticu, multu corespundiatoriu demnitâtií omenesci, multu mai claru si potrivitu, déca in locu de titlulu respectivu amu adauge dupa cuventulu „domnu“ numai numirea caracterului. Astufelu óre nu ar suná mai potrivitu: domnule advocatu, domnule judecatoriu, domnule comite supremu, domnule ministru; — in locu de: spectabile domnule advocatu, magnifice domnule judecatoriu, ilustrisime domnule comite supremu, — escelentissime domnule ministru?

Suntemu convinsi, câ toti cei ce tienu la demnitatea omului, toti cei ce sunt in contr'a umilirii individiloru inaintea altora, toti cei ce lupta in contr'a servilismului, in fine, toti ómenii luminati, cari urescu secaturele feudalismului, voru consimtî cu noi.

Pana ce inse societatea omenésca se va compune din dóue clase de ómeni, adeca din ambitiosi si din servili, pan'atunce nu sperâmu vindecarea acestei rane pe corpulu natiunii.

Un'a inse totu-si potemu sperá.

Acést'a e stêrpirea titluriloru in literatura. Si la acést'a voru contribuí mai multu diuarele nóstre politice si literarie.

Unésca-se redactorii romani in principiulu d'a nu mai permite nici unui colaboratoru, sê intrebuintieze in colónele loru altu titlu afara de „domnu.“

Si ast'a se póte.

Uitati-ve domniloru scriitori, in diuarele de peste Carpati, si acolo nu veti gasí nici unu titlu. Dar apoi si stilulu loru e mai simplu, mai claru si mai frumosu.

Spinu Ghimnescu.

La anima.

Pana dílele-su placute,
Pana-i ceriulu fara nori,
Pana óre si minúte
Dau mirosu ca nesce flori:
Anima cu multiamire,
Bati, tresari in fericire,
Si te 'ncanti de multe ori.

Pana ochii dragei mele,
Cu focu ageru, schintoiosu,

Stralucescu ca dóue stele,
Pe seninulu celu frumosu:
Anima, ca unu fenice,
Te topesci, si-apoi ferice
Er te nasci in trauu voiosu.

Pana suna cupe pline,
Intr'unu cercu de-amici iubiti,
Si cu díle totu senine,
Anii trecu de-amoru stropiti:
Tu te 'mbeti cu nepasare
De-ale vietii dulci nectare,
Si 'n placeri mereu dormfti.

Ah! spune ce vei face,
Candu ursit'a-ti va rapí
Totu ce adi in lume-ti place:
Vinu, amoru si veselíi?
Candu in locu de tineretie,
Voru fi sarbedi betranetie,
Sci-vei draga suferí?...

1868.

I. Lapedatu.

Cuiu cu cuiu.

— Proverbu intr'unu actu. —

Personele:

Constantinu Galatianu,
Elisa, socí'a acestuia.
Mitica, servitoriu.

Scen'a se petrece in tempulu presinte la Bucuresci.

SCEN'A I.

Elisa singura.

Abié trecù lun'a de miere si éta! sum in lun'a d'apoi! Numai dóue luni espirara de la cununí'a nóstra, si adi barbatulu meu nu me mai iubesc. A, Constantine, ai amagitu amaru pe columbel'a ta, precum me numiai adineóra. Pentru o femeia iubitoria nu póte sê fía nici o deminétiá mai teribila, decâtu aceea in care afla, câ barbatulu ei nu o mai iubesc. Dar óre nu me insielu? Autoriulu suferintieloru mele nu cumva e numai fantasí'a-mi iritata? Nu! Mi-a spusu bunic'a odata, câ amorulu barbatului incepe a scadé din momentulu in care si-negliga femeí'a. E bine, sunt deja dóue luni, de candu nici o deminétiá si nici o séra nu mai produce pentru mine vr'o bucuria. — Barbatielulu meu petrece totu departe de mi-

ne. Elu nu mai alérga la mine, sê vorbim si sê sioptimu de o lume frumósa. Apoi si candu petrece a casa e monotonu, fara spiritu pro-saicu, secu. Nu-mi face nici o placere. Anim'a lui s'a recitu. — Amorul s'a stinsu dintr'ins'a.

SCEN'A II.

*Elisa si Mitica.**Mitica.*

Dómna, ti-aducu o veste buna.

Elisa.

Ce ?

Mitica.

A sositu domnulu. Chiar acuma lu-vediu la otelulu Hugues. A dîsu, câ o sê vina numai decâtu a casa. Dar mai antâiu are nesce lucruri cu prietenii sei.

Elisa (a parte.)

Mai antâiu prietenii. Si-apoi eu? (Catra Mitica.) E bine. Poti merge! (Mitica pléca.) Mitica, én vina inderetru!

Mitica.

Poruncesce, dómna!

Elisa.

Fostu-ai tu vr'odata mahnit in viéti'a ta?

Mitica.

Fostu, si inca tare! Mi-aducu a minte bine si acuma. Eram copil. Intr'unu pomu alu vecinului diarfi unu cuibu de pasere. Intr'o dî, candu vecinulu se dusesse de a casa, me urcai in vârfulu pomului. Inse ce sê vedi! Chiar candu voiam sê prindu puii de pasere, vecinulu sosl, si diarindu-me susu, strigă sê me coboru numai decâtu. N'aveam in catrâu. Me coborfi, fara ca macaru sê fi potutu prinde unu puiu. Inse atât'a nu fu de ajunsu. Coboritu pe pamentu, vecinulu me prinse de peru si me batù binisioru. Acést'a bataia, dómna, m'a mahnitu fórte multu, si n'am uitat'o nici odata.

Elisa.

Apoi nu mahnire de acést'a intielegu eu.

Mitica.

De alta nu mi-aducu a minte. Câ-ci tóte celelalte câte le-am avutu in viétia, n'au tîenutu multu, au trecutu iute. Eu scíu pré bine sê me facu scapatu de ele.

Elisa.

Cum asié?

Mitica.

D'apoi este o dîcatóre, care díce, câ cuiu cu cuiu se scóte-afara.

Elisa.

E bine, Mitica, lasa-me acuma singura!

Mitica.

Da, da! Cuiu cu cuiu! (Ese.)

SCEN'A III.

Elisa singura.

Acestu servitoriu mi-a datu o idea minunata. Cuiu cu cuiu! E bine, in momentulu acest'a voiu sê 'ngropu tóte suferintiele mele de pan'acuma. Macsim'a vietii mele va sê ffa: cuiu cu cuiu! Déca barbatulu meu mi-va causá vr'o neplacere, eu i voiu procurá alt'a de asemenea natura. Déca elu va fi fluture, eu voiu fi flórea sórelui. Si totu asié, pana ce odata se va desceptá si dinsulu din nepasarea-i de pan'acuma, si va devení éra-si barbatulu meu iubitoriu. Dar pan'atunce devis'a mea va sê ffa nencetatu: Cuiu cu cuiu!

SCEN'A IV.

*Elisa si Constantinu.**Constantinu.*

Buna diu'a, Elis'a mea.

Elisa.

Buna diu'a!

Constantinu.

E, cum si-petrece columbel'a mea.

Elisa.

Reu.

Constantinu.

De ce?

Elisa.

Câ-ci sotiulu columbelei petrece totu de parte de dins'a.

Constantinu.

A, permite-mi draga acést'a absentare. Afaceri urgente oficiale au reclamatu presintia mea in continuu.

Elisa.

Eu nu scíu de ce tu ai acceptatu acestu oficiu? Déca asiu face lege, primul paragrafu ar fi, ca barbatii, cari au neveste ténere, sê nu póta fi ampoiati. Ce teribilu este pentru o femeia a vedé, câ barbatulu ei nici odata nu petrece a casa. Deminéti'a la ministeriu, la média-di la ministeriu, sér'a... ah sér'a nu esti la ministeriu, inse si atunci petreci departe de mine.

Constantinu.

Departe numai corporalmente, inse spiritulu meu necontentu sbóra la tine si saruta fruntea si guriti'a ta asié. (O saruta.)

Elisa.

Ce folosu de acést'a sarutare spirituala?

Constantinu.

E bine, ti-aducu o scire buna. Mi s'a acordatu unu concediu de dóue luni.

Elisa.

Mi-ai causatu o bucuría mare.

Constantinu.

Vomu petrece diu'a de mane dimpreuna
la Magurele.

Elisa.

Si poi-mane.

Constantinu.

Am sê me ducu.

Elisa.

Unde?

Constantinu.

Am vorbitu cu vr'o doi prieteni sê facemu
o vênétória la tiéra.

(Va urmá.)

Iosifu Vulcanu.

La isvoru . . .

La isvoru între valcele

Siedu-mi dóue porumbele,

Féta dalba si-unu fecioru, —

Pastorasii cu guga négra

Stringe 'n bratie-o dîna fraga,

Si-i sioptesce de amoru.

La isvoru între valcele,

Stringe o féta floricele,

Si-mi gatesce-o cununitia, —

Cununa de maierana

Pentru mirele-i — catana . . .

Dragulu ei si alu ei baditia.

La isvoru între valcele

Vérsa riu de lacrimelê

O fecióra copilitia, —

Si rostesce ruga pía,

Pentru celu ce 'n batalia

A moritu, — alu ei baditia.

La isvoru între valcele

E o cruce 'n floricele, —

Foiomfiu si romonitia;

Floricea ne vestesce:

Sub ea diace odihnesce,

Ah! cea dalba copilitia! . . .

T. V. Pacatianu.

Despre vorbire.

Omulu, cam de comunu, e dedatu a fi cu mai pucina grigia intru a cunósce ceea ce zace mai aprópe de elu, decátu pentru aceea ce zace departe de elu si e demnu de atentiune; sunt ómeni, cari despre fia-care anghiu a unei tiere straine potu dá deslusîri, face esplicatiuni detaiate; celoru mai multi dintre acestia inse sunt frumsetiele chiar a locului loru natale necunoscutu.

De aici vine dara, câ arare-ori se considera cu seriositate ceea ce zace mai aprópe de noi, crediendu câ ceea ce este si se intempla tóte dílele in giurulu nostru, nu póte pretinde atentiune pentru ea, nici studiara, scrutarea ei. Chiar asié li trece la pucîni prin minte a vorbí despre vorbire.

Cu tóte câ nimicu nu e mai naturalu, decátu câ omulu pentru fia-care lucru abstrasu séu concretu are unu cuventu, câ cuvintele le scie insírá unele de altele si câ ceilalti ómeni lu-pricepu.

Totu asié de naturalu e si esistinti'a alfabetului, din care se forméza silabele si cuvintele — apoi cine se va si sfarimá multu cu acést'a — destulu câ limb'a esiste tocmai asié ca si aerulu, pamentulu, foculu si ap'a, acestu quartetu, pe care odinióra lu-judecu câ contine unicele elemente.

Dar totu-si se ni batemu pucintelu capulu, câ ei tocmai vorbirea dá materia la diverse contemplatiuni si observâri.

Vócea si limb'a ni tradéza adese-ori mai iute insusírea, natur'a unuia séu a altuia, decátu trasurile faciei si formatiunea capului; aceste le afirmu rezervandu totu-odata inse stim'a si respectulu celu mai profundu si pentru renumitii fisiognostici Lavater si Gall.

Etate, statu de cultura, simtieminte, patime, ura, amoru, simulare, sinceritate, afectiune, consciintia de sine, lingusíre, modestia, simpatia, recéla, tóte aceste, déca nu se reog-lindéza in facia si in ochi, se aréta prin o vibrare a vócei, prin o gangavire in cursulu vorbirii, prin lupt'a pentru óre-care spresiune, prin vorbire bine tiesuta si nevituneravera, prin o accentuare alunecata fara voia de pe budie, prin o sentintia parte sprimata parte retacuta — contemplatoriulu la tóte aceste trebue sê fia cu bagare de séma si sê pricépa „a intielege“, pe cum se díce, „intre síruri.“

Asiom'a, cea pré desu citata de lume a lui Talleyrand, câ: limb'a e pentru ca sê ascunde

cugetele, nu se nimeresce totu-de-una. Am auzit persoane vorbindu ore intregi si n'am observatu nici o ascundere, numai aceea se poate ascunde, ce este in posesiunea omului. Si totusi la astu-felu de ocazioni „intelegerea intre sîruri“ este recomandavera.

E dorerosu a vedé limb'a intru atît'a abuzata si schimosita, dar acést'a se intempla mai cu séma pentru că capatîn'a, góla de cugete, posiede o abundantia mai mare de cuvinte decâtu de concepte. Multi poeti si cugetatori mari sunt unisilabi in vorbire, totu acést'a insusîre o au multi de simtiemintele cele mai profunde si ample; pentru a ne convinge despre acést'a sê considerâmu d. e. pe amorosulu, cum stá mutú inaintea idealului seu, si pentru că ar avé sê vorbésca pré multe mai bine tace; cu lune intregi se pregatesce a dá spresiune simtiemintelorú sale, in momentul decidiatoriu inse nu o poate face.

Ómeni, cari in ori ce situatiune si intre tóte relatiunile potú vorbí fara reserva, internaminte sunt goli. Anim'a isbucênda, sufletulu fericitu indar' se nisuesce cîte odata a comunicá simtiemintele sale, cã-ci, ce e dreptu, limb'a e unu ce nobilu, inse totu-si si-are marginile sale si cuvintele pentru cugetele cele mai fine si profunde totu-si mai lipsescu.

Tacerea, candu si candu, e mai buna decâtu vorbirea; pentru a aretá si contrariulu; tóta vorb'a, candu si candu, e mai góla decâtu tacerea cea mai profunda.

Se considerâmu deci pucintelu, cã spre ce scopuri se intrebuintieza vorbirea. Totu acele cuvinte, prin cari poetulu in suprem'a sa inspiratiunea fulgera, pedepsesce si remuneréza, innaltia si trautesce, totu acele cuvinte trebuie sê sierbésca si spre clevetiri. Incependu de la cerculu confidentialu alu amicelorú de caffá, pana la salónele asié numitelorú dómne, vorb'a sierbesce spre a innegrí pe cei absentisíti pe cei presentí a-i rosí. — Vedemu pe o dómna de bratiulu unuí domnu, dîcemu, cã domnulu acel'a e logoditulu ei, amantulu ei, dîcemu cã a sarutatu-o in presinti'a nóstra, ba dîcemu si mai multe, limb'a n'are mai pucina paciintia decâtu papirulu; vorb'a pronunziata o poti manúá dupa placu.

Sunt ómeni, cari in clevetire ajungu o perfectiune ca altii in cantare, scriere, pictura etc. Clevetirea e arte, e profesiune; din unu tîntiariu a face unu armasariu, a aflá secrete unde nu sunt, a enará crime, incercâri de sinucideri, scisiuni intre familie, de cari nu scie lumea nimica — acést'a e mai greu, ca cum ar

crede unu omu de ren lu, care nu cunósce si nici nu viséza de acésta nobila chiamare a vorbirii.

Celu ce desonoréza limb'a prin aceea, cã clevetesce, ar meritá a fi pedepsitu de lege.

Au vorbirea numai si din punctulu ei de vedere ca arte, nu e destulu de admirabila, si interesanta?! Modulu, dupa care curgu cuvintele despre budie, fórte adese-ori contine farmeculu unei individualitáti intregi, si aceea, cã ce se vorbesce, de comunu, cã de inderetrulu aceleia, cã cum se vorbesce.

Cugete, idei pucinu insemnate, dar bine propuse, sunt de mai mare efectú, decâtu sentintiele cele mai profunde reu, accentuate. — Acést'a se aréta mai cu séma pe scena, unde vorbirea zace pe principie arteficióse; unu bunu diletantu scie in cîte unu cuventu alu poetulu mai multu pune, decâtu cãtu contine acelu cuventu; unu reu diletantu esprima cugetulu celu mai sublimu si frumosu asié fara spiritú, — incãtu acést'a dispare fara vre-unu efectú.

Teatrulu, deci este loculu, unde nuantiele vorbirii se potú mai bine observá, dara nu numai partile cele serióse, ci si cele ridiculóse. — Noi dîcemu, cã e comieu, candu eroulu operei, inainte de ce móre, mai canta o aria de $\frac{1}{2}$ óra si apoi, dupa ce si-a facutu complimentele pentru aplausele numeróse, se pune josu si móre. Séu mai pucinu ridiculu e aceea, candu in o drama, audi parti intregi recitandu-se...

Arteficii scólei vechie pretiuiáu tare mesur'a cea mandra a vorbirii, si prin acést'a intru adeveru imitau viéti'a pe cum este si pe cum va fi.

Dorere, sunt si astu-felu de ómeni, carora vorbirea li e o terra incognita; aceia sunt, asié dîcundu, perduti pentru societate, cã-ci scrisórea nu poate supliní tóte, cîte se tienu de regiunea vorbirii; ba maiestrii „conversatiunii“ mai totu-de-una invingatori facia cu omulu ce „serie“, adeca pe scurtu: „vorbirea“, facia e „scrierea“ e dómna.

Din conversatiunea, ce se pórtá in o societate de ómeni bine crescuti, se vede, cã ce arte e a vorbí cu gratia, cã-ci unulu d. e. vérsa cuvintele cu o celleritate ametítória, altulu intinde si sfértica sentintiele pana si-perdu ascultatorii paciinti'a de a-lu mai ascultá, alu treilea, vorbindu, — neinctatu arunca priviri triumfatóric in giurulu seu, ca si candu ar voí sê dîca: „Ah! acum éra am vorbitu plinu de spiritú!“ Alu patrúlea, de cîte ori vorbesce ceva, pandesce cã ce efectú au avutu cuvintele

sale; alu cinci-lea — mai cu séma inse a cincea — încérca a-si acoperí etatea prin aceea, câ in vorbire acusi se innaltia, acusi scade cu vócea, ca si candu ar avé sê se produca in unu baletu; alu sieselea in daru se nisuesce a-si formá vorbirea de impunetória, de martiala; alu sieptelea, care ar dorí sê apara de *bunu la anima*, si-tradéza naturelulu seu de Mefistofele prin vorbirea sa tiutórie si fortiata; alu nóuelea, cum ajunge iu afectatiune, sbéra ca turbatu; alu diecelea inghite jumetate a cuvintelor sale, alu unu-spre-diecelea neinctatu se smintesce in vorbitu si asié mai departe, cu unu cuventu, intre o mia de abié unulu posiede artea a se sprimá fara afectatiune si comedian-tismu.

Mai dara inse, pe cum ar crede omulu, este iscusinti'a de a vorbí *amicabilu*.

Multi o facu acést'a cu fortiare invedera-ta, mai cu séma unele dame candu si-facu v-sitele. Persóne de rangu innaltu séu si numai de arogantia innalta indatinéza a-si avisá prin joculu trasureloru faciei espressiunile loru de amicabilitate; ei — se pricepe fara a-si deschide gur'a — lu facu atentu pe respectivulu: „ai grigie, acum voiú fi amicabilu cu tine.“ — Si apoi numai dupa aceea incepu, cu vóce domóla, a vorbí unele amicabilitáti, dar nici a-cestea, fara a le demintí tota-odata prin positiunea loru sumetfa si receptatoriu. — *Numai unu adeveratu bunu omu póte amicabilu vorbí.*

Fía-care natiune, pe cum scimu, si-tiene limb'a sa de cea mai mandra si placuta. Istori'a ungurului, care enarà, câ in Londr'a dintre o multíme de straini, numai elu fu priceputu, e cunoscuta. „Asié dara“, reflectà unulu, „englesii, intre cari te-ai invertitu dta, au vorbitu ungresce?“ — „Ba nu“, díse ungurulu, „ci eu m vorbitu anglezesce.“

Sê remanemu inse la limb'a conversatiunii, atunci trebue sê recunóscemu, câ ea consta numai din frase góle si din siablone, si câ e adeveratu ce a dísu criticulu germaniloru, — Lessing, despre limb'a conversatiunii, câ „in aceea nimicu nu suna asié ca totulu si totulu intríns'a e atátu ca nimic'a.“ Sunt unu síru de cuvinte si sentintie, cari le scoti din siatula, le intrebuintiezi si éra le pui la o parte. „Me bucuru, câ te cunoscu.“ — Iérta-me, câ te conturbu.“ — „O, me rogu mi-e placere“ etc. — aceste sunt numai pucine probe despre modulu de vorbire, la cari, dícundu-le, omulu absolutu nu cugeta nimica. — „Am fostu cufundatu in cugete“, se díce de comunu, chiar pentru a

esprime, câ dieu, cugete nici n'a avutu in momentulu acel'a; — éta dara o mica caracteristica a insemnatatei tuturorú usantieloru de conversare.

Copilulu, betranulu si in câtu-va si poporulu necultivatu se afla in statulu primitivu alu vorbirii.

Limb'a copíloru pretinde unu studiu specialu; copíii cei mici si-forméza numiri dupa placulu loru si parintii, mandri pe primele semne de minte ale descendentiloru loru, studiéza cuvintele inventate chiar si numai pentru aceea, ca sê le comenteze si esplice cunoscutiloru si amiciloru ce ambla la casa.

Multímea de cuvinte ale betranului din ce in ce totu scade; elu numai domnesce registrulu intregu alu vorbirii, omulu trebue sê invetie a-lu pricepe, ca si pe copilu. Popórele fara cultura au pucine cuvinte. adese-ori numai unu cuventu pentru mai multe concepte; sunt ómeni selbateci, cari credu, câ moim'a numai pentru aceea nu vorbesce, pentru ca sê nu lucre si mai câ o invidiéza pentru acést'a si nu li place câ ei posiedu artea de a vorbí. Dar nu numai selbateci, ci si pe deplinu civilisati despretiuescu pretiulu vorbirii si — totu-si ce ar fi lumea, ce ar fi omenimea déca n'aru poté vorbí.

Omulu ar trebui sê privésca cum trecu inaintea sa, fara vre-unu cuventu, bucuri'a si dorerea, voi'a si tanguirea, placere si suferintia; lumea n'ar poté interpretá operile poetiloru si a altoru scrítori sublimi si folositori — si acést'a ar fi tristu.

Ionu Valeriu Barcianu.

Preotés'a omenimei.

(Iuliu Pederzani „Die Frauen.“)

(Fine.)

Ori incatrâu si-arunca ochii, nu afla decâtu fecie frante de dorere, urechile loru nu cunoscu altu cuventu decâtu vaietarea suferindíloru si horcailulu mortii, manile loru nu se atingu decâtu de membre tremuratórie séu amortíte.

Este unu ce domnu de unu omu nobilu a traí pentru o idea mare, si acest'a adesea e efectulu unui singuru momentu de insufletíre, ma e si usioru, pentru câ inaintea nóstra stâ lumea, care ne admira. Dara ascunsu, departe de lume, a cugetá in tóta diu'a la viéti'a al-

tora, cu blandéția statornică și cu energია lînscita, a sacrificá fara de fatigare viéti'a: e actiunea cea mai sublima și mai maréti'a a omului — și acésta actiune o indeplinescu femeile.

Acest'a e unu martiriu, care lu-suferu pe altariulu omenimei: preotesele iubirii compatimitórie.

* * *

Celu mai frumosu cuventu care l'a dîsu óre-candu buze regesci, e: „Voiescu a sterge sarací'a.“ Dara cuventulu acest'a inca nu s'a dusu in indeplinire. Acésta fapta pré maréti'a inca nu s'a efeptuitu in imperatí'a a nici unui domnitoriu, pentru cá sarací'a nu se sterge, — miseri'a nu se alina cu auru sunatoriu și cu bancnote nóue; nu se pune capetu la tóte necesurile cu banii aceia, cari se arunca saraciei.

Banii n'au ochi, n'au anima, n'au versu; ei suut surdi și muti...

Ochii saracului oftéza dupa ochi, cari sê privésca cu amabilitate spre dinsulu, — dupa anima, care sê-i simtiésca suferintia, — dupa cuventu, care sê dîca cu blandéti'a catra elu: „Te iubescu și nu te voiu parasí, suferu cu tine și voiu remané impreuna cu tine.“ Care nu si-a mancatu intre lacrimi panea sa și nu a plansu nopti întregi pline de chinuri la marginea patului seu, acél'a nu cunósce sarací'a și nu póte întielege vaietâriile ei.

O dama din cercurile nóstre mai superióre a mersu cu careta in o demanéti'a rece de iérna la missa.

Cu tóte cá ea a fostu imbracata cu bunda de foina și cu hermelina, dam'a a sositu a casa de diumetate inghiatiata. Inca pana a nu se coborí din careta a strigatu la camerieriulu din antisiambra: „Tramite lemne familieloru sarace din suburbu, aici a numitu câte-va nume, dara lemne multe, câ-ci sarací suferu frigu.“

S'a suitu pe trepte și a grabitu in chili'a sa incaldîta. Siediendu pe sofa inaintea caminului se incaldiea, candu peste pucinu intrá maresialulu curtii și cuventulu antâiu i-a fostu: „A, lasa dn'a mea, sê nu mai tramitemu lemne, — câ-ci nu e asié de frigu pe cum cugetam.“

E usioru din chilia incaldîta și de langa mész'a de scrisu a vorbí placutu despre sarací'a, miseria și suferintia. Acél'a inse, care in cape-

tulu orasiului se cobóra in bordeiulu saraciloru, care intra in chili'a plina de fumu, unde picura umediél'a de pe pareti, unde umetii strabatu prin ferestre: acél'a va tacé... Acél'a care a privitu spre faci'a acea care o-a coloratu fómca cu colórea-i alba-véneti'a, pe care grigi'a a scrisu cu man'a-i de feru: „esti alu meu!“ acél'a va avé nu numai versu frumosu — sunatoriu, ci și anima plina de dorere și va sci versá lacrime!...

Vaietarea saracéi, a acelei sarací, care desbracata și-espune la privire miseri'a, fómca și ranele sale afunde: umple lumea. Și acést'a totu nu e sarací'a intru adeveru, démna de ingrigire... Ni se ranesce anim'a de cugetulu acél'a, cumca sarací'a adeverata, démna de compatimire, pentru pudórea sa remane ascunsa genandu-se a-si parasí bordeiulu seu pentru de a porní la cersítu...

Acelu bordeiu, in care locuiesce miseri'a urita și frangatória de anime, a careia inceptu nu-lu întielegemu și sfersítulu nu-lu potemu descoperi.

„Seracii tî-su incredintiati tîe și tu vei ajutá pe orfelini“, astu-felu graiesce unu versu catra femeia.

Femei'a e geniulu saraciloru. Ea are trei daruri pretioase pentru acést'a iubire, timpu și delicatétia “

Femei'a betrana saraca, déca observa deschidiendu-se usi'a bordeiului seu, și din anghiulu locuintei sale vede in usia o figura femeiesca ivindu-se cu o facia suridietória, se umple de sperantia prin acestu surisu, și déca privesce manile impartítórie de elemosina ale acesteia, charitatea i aréta in ochii acesteia cuvintele: „Amu venitu sê te compatimescu și sê portu grigi'a ta și a fiiloru tei.“

Si de pe buzele saracéi resuna o salutare provenitória din anima, care omóra ori ce vaieratura.

Acest'a e caracterulu femeii.

Lumea plina de desfetári e poesi'a vietiei, lips'a e pros'a ei, dîce abundanti'a. Si femeia cu iubire in anim'a sa, parascesce poesi'a și sê întórce la pros'a vietii lipsite.

Iubirea, iubirea curata redica pe femeia și o face geniulu saracéi: preotész'a omenimei.

N. F. Negrutiu.

Elu trebuie să se însore!

— *Novela de Maria Schwarz.* —

(Urmare.)

— Se poate că deca voi fi și eu odata amorosa, și eu voi simți astfel; dară multămită lui Ddieu, până acuma nu cunosc această boală nevindecabilă. Atâtă e securu, că deca voi simți, că animă mea ar voi a se face roba la o datina asié de uritiosa, atunci...

— E bine! atunci?...

— Voi aretă usi' la acestu simtumentu. Intru adeveru nu potă cugetă nici o fatalitate mai mare pre acestu pamentu, decâtă a crede că afara de X. séu Y. nu este pentru noi fericire. Ce cugeti dta mr. Milnes, cum tî se pară dtale acestu felu de ómeni?

— Eu cugetu cu poetulu „că dōue suflete și unu cugetu, dōue animi și o palpitațiune.“

— Acést'a pote sună fōrte frumosu de pre scena, dară in viétia ea pōte fi ceva fōrte monotonu și uritiosu. Altmintrea tabloulu acest'a neci nu e fidelu și e numai o versificatiune, și de sine-si mi reprezenta doi sclavi legati unulu de altulu pentru o viétia intréga. Insa-si ide'a aceea inca e ingrozitória, ca cugetele nōstre fara intrerumpere sê fia indreptate totu numai la o persóna.

— Dta, precum se vede, astadi te afli in o dispusetiune tare antipatica?

— Credu, mr. Milnes, că nici nu voi aretă simpatia, nici odata catra aceea ce conduce la deliriu și fanatismu.

— Opiniunile de siguru ti le vei schimbă, deca odata vei iubi.

— Da, deca!?!... inse acést'a nu se va intemplă asié curundu, deca intru adeveru se va intemplă óre candu.

— Deca dōra miss Eva dta te vei maritá vr'odata și atunci vei trebui sê iubesci pre barbatulu acela pe care lu-vei fi alesu de sociu alu vietiei.

— A me maritá? — strigă Eva ridenti, — asié nebuna nu voi fi nici odata. Nu credi, mr. Milnes, că eu sum cea mai fericita fiintia pre pamentu? Si deca acést'a e asié ce am eu de barbatu?

— Ca sê-lu iubesci!

— Intru adeveru, că'asiu voi a sci cumca ce felu de barbatu ar' fi acel'a, pre care mi-l'asiu alege de sociu, și pentru care m'asi condamnă la unu amoru lungu ca și viétia. Inca pana acuma baremi nu am aflatu neci unulu pentru care sê fiu fostu aplecata a mi sacrificá scump'a si adorat'a mea libertate.

Acést'a nu e pré lingusitoriu pentru sesulu nostru, și deca cugetu, că odihn'a a câte animi o ai resipitu dta si că câtă de fierbinte esti amata, intru adeveru m'ai intristatu!

— Eu? — dîse ridenti, pucinu tarisioru Ev'a. — Iertare, mr. Milnes, eu nu credu in amorulu barbatiloru!

— Ah! Dta faci o pré mare nedreptate, miss Eva, candu acést'a mi-o spuni chiar mie.

— Speru, că dta nici odata nu ai cugetatu la acea, ca eu dōra sê dau credintia cuvintelor dtale?

— Ba pe Ddiculu meu, da!

— Intru adeveru, că dta mr. Milnes, esti unu omu originalu, că te lasi in asié imaginatiune.

Milnes sub restimpulu acestei conversatiuni pri-

viá din ce in ce cu mai mare surprindere spre Ev'a...

Dară óspetii noi i intrerupsera admiratiunea surprindietória, și conversatiunea se continuă de aici inainte pe terenulu literariu. Eva erá abundanta in observatiunile sale simple, dară pline de spiritu, și anglesulu nostru candu se întórse sér'a la locuinti'a sa, tienu urmatoriulu monologu:

— Intru adeveru, miss Ev'a e o fiintia originala și amabila; manier'a ei e asié de fina, placuta și petrecetória si totu-si totu-de-una femeiesca... Si ea sê nu me iubésca? Trebuie sê-i castigá amorulu, de mi-ar constá ori si ce, afara de libertatea mea. Si de ce sê nu-mi concéda a-i castigá amorulu cã-ei pana acuma nu am fostu respinsu de nici o femeia careia i-am descoperitu simtiemintele mele. — Ea trebuie sê me iubésca!

III.

Trecusera câte-va septemani.

Anglesulu nostru din dí in dí mai multu se acufundá in bucuri'a simtiementelor sale, pana candu Ev'a din ce in ce mai multu se instrainá. Deca Milnes vorbiá de amoru, Ev'a glumiá, ridea și cugetá cumca asié simtieminte pasionate neci nu convinu unui anglesu flegmaticu, și intielesulu strinsu alu cuventului se petrecea in bizarari'a patriotiloru lui. — In o séra frumosa de maiu Ev'a se preamblá impreuna cu câti-va cunoscuti ai sei in gradin'a de animale. — Mr. Milnes pasiea cu confidentia pe langa dins'a.

— Unde si cum ti-vei petreco dta vér'a? — intrebă Milnes.

— Intru adeveru nici eu nu sci. Nici odata nu m'am indatinatu a me hotari inainte, ci me lasu in voi'a unui momentu neacceptatu séu in puterea capriciului, și facu dupa cum mi-dictéza eventualitatea.

— Asié dară de totu fara de planu.

— Da!

— Asié dară capriciole-ti hotarescu faptele.

Si Milnes caută la dins'a in unu modu aprópe infruntatoriu.

— Da! Dară dieu ce pretiu ar si avé viétia acést'a, deca ni-amu croi inainte regulatu cerculu lucrărilor nōstre, cã-ei chiar in aceea se afla propri'a fericire a nōstra, ca sê pandimu si sê apucâmu momintele de fericire.

— Periculosa teoriá, și multu mai usurateca decâtă ca eu, unu anglesu, sê o potu aprobá. Noi a casa considerâmu viétia ca si unu ce cu care nu ni-e iertatu a ne jocá, si ni esaminâmu faptele, cã óre consuna ce justiti'a?

— Sir, dōra numai nu voiesci a-mi demonstrá, cã anglesii-su mai pucinu usiorateci, decâtă celelalte creature a lui Ddieu.

— Ba, da, acést'a o afirmu, si dta inca ai fi silita a face astu-feliu, deca ai petrece timpu mai indelungatu in Angli'a.

— E posibilu, dară pucinu probabilu, dupa ce intru adeveru me ingrozescu de orgolios'a Anglia, si asié nici nu am de scopu a merge acolo vr'odata.

Fruntea lui mr. Milnes se intunecă.

— De ce te ingrozesci dta de Britani'a?

— Pentru că e amestecul negurei, a fumului de carbuni de pétra, a masînei de aburu si ómeniloru uritiosi.

— Miss Eva, potu díce, câ dta nu me magulesci, — respunse Milnes cu fatia inrosita.

— Nici nu m'am indatinatu a face ast'a nici odata, si ce se tiene de patriotii dtale, trebue sê-mi concedi, cumca aceea servescu Europei tipurele cele mai originale a spulberaticiloru, precum si aceea câ cu legiuni intregi caletorescu prin lumea larga cu spleen neocupandu-se cu altu-ceva, decátu cu rostbeef si cu plumpudding...

— Dta esti injusta, miss Ev'a. Nici o natiune in lume nu a devenitu asié caracteru sublimu, ca anglesulu, si nu este natiune pe intregu rotogolulu pamentului, care sê tîntesca la o perfectiune cu mai mare interesu si cu asié putere, ca si anglesulu.

— Ceea ce dóra i impedece a fi uritiosi.

— Totu asié a fostu, toti aceia pe cari i-ai cunoscutu? Pana candu ai petrecutu in Parisu, credu câ ai facutu cunoscintia cu mai multi.

— Si ai vedé, câ toti de la celu de antâiu pana la celu din urma sunt uritiosi. Singurulu anglesu cu care mi-am potutu petrece, esti dta.

— Asié dara totu-si s'a aflatu unulu, care nu e nesuferibilu, — observà Milnes suridiendu.

— Da. Inse inainte de a ne despartî, trebue sê-ti spunu, câ si dta asemeni in unele si altele cu patriotii dtale.

Si cu aceste Eva se întórse catra Gunnar cu cuvintele:

— Dâ-mi bratiulu!

— Ce fericitu e mr. Hjorth, — siopti Milnes, — câ are dreptulu a-ti poté intinde bratiulu. Acést'a e o fericire pentru care eu asiú dá bucurosu unu anu din viéti'a mea.

— Ha, ha, ha! Sir! Dta se pare, câ-ti perdi lîniseea angleasa, si vorbesci cu unu focu, caruia nu-i potu dá credimentu.

Eva s'a radiematu de bratiulu lui Gunnar si asié a trecut cu casa prin lunc'a trandafiriloru.

Ev'a si Gunnar au vorbitu despre poesía si arti-le frumóse.

Mr. Milnes mergea tacutu pe langa Ev'a.

Peste o septemana dupa acést'a Ev'a primí o epistola fórte escentrica de la Milnes, in care acést'a cu expresiuni inflacarate si pasionate, i dechiará amurulu seu si i cere man'a. Eva dupa ce o cetí de trei ori, — scrisé sub numele lui Milnes cuvintele aceste:

„Dupa ce nu-ti potu primí amorulu, me vei iertá, déca nu voiescu a tiené nici epistol'a acést'a.

Ev'a Horner.“

Apoi o couvertá, o sigilá si o tramise inde-retru.

IV.

In domanéti'a urmatória, dupa tramiterea acestei epistole clopotieau puternicu la usi'a antisiambrei Evei. Candu deschise camerié'a, acolo stá mr. Milnes, care cerea a vorbí cu miss Horner.

— Domniti'a mea a caletoritu, — fu respunsulu.

— Unde?

— Nu sciú.

— Candu se va reintórce?

— La tótna.

Milnes priví pe camerié'a cu o asié mirare, ca si cum ar fi voit a o ucide cu ochii sei. Dupa aceea se departá indreptandu-si mersulu catra locuinti'a lui Gunnar. Acést'a chiar cetéa o epistola.

— E dara Sir, câ dta sciú unde a caletoritu Ev'a? — întrebá Milnes cu agitatiune, dupa salutá-rile indatinate.

— Nu sciú Sir; chiar acum i cetescu epistol'a, in care me insciintiéza, câ a caletoritu la unu consangeanu alu nostru, si la capetu mai adauge aceea, cumca „la care dintre consangeni aceia, cari locuiescu mai departe de noi, ghici însu-ti!“

— Si pe cine cugeti dta, déca mi-e iertatu sê te întrebu?

— Dintre cei multi cu securitate nici pe unulu; póte câ la matusi'a sa din Y, séu la aceea care locuiescu in W., se póte inca si aceea, câ va cerceté in S. pe soru-sa maritata, séu voiescu a surprinde pe fratele seu din A.; si aceea se póte câ a mersu in N. la vér'a sa; séu voiescu a petrece vér'a la bun'a sa in F...

— Asié dara miss Ev'a are consangeni in intréga Svedi'a! — strigá mr. Milnes inspaimentandu-se. Nu ai fi bunu a-mi spune numele si starea respectiviloru, ca sê mi-i potu insemná.

— Bucurosu.

Dupa ce mr. Milnes a fostu gata cu catalogulu toturoru consangeniiloru, si-luà remasu bunu de la Gunnar care indata ce a sciutu, câ óspele seu a esítu pe usia, si-a apucatu palari'a, si l'a urmatu la câti-va pasi.

Milnes merse de a dreptulu la cancelari'a lui Flyarsonn, si si-rescumperá unu biletu pentru vaporulu care in diu'a urmatória avea a plecá in S.

Indata ce parasi cancelari'a, intrá acolo Gunnar, si dinsulu inca-si rescumperá unu biletu totu pentru acelu vaporu.

In diu'a urmatória pe la amédia-di se petrecura pe puntea naiei tóte acele scene, cari se petrecu totu-de-una candu pléca vre-o naia.

Imbratîsiári, stringeri de mana, lacrimi, adieuri, velvâieturi de marame s. a. In partea din urma a co-perementului naiei stá unu barbatu cam de 30 ani, cu unu sialu aruncatu pe spate, fumandu in deplina lînisee.

Cu ochii sei petrecea cu indiferentia agitatiunea caletoriloru si a personalului naiei.

Candu se indepartá nai'a de la portu, lasandu in urm'a sa capital'a, urechile lui mr. Milnes fusera atinse de unu versu femeiescu straordinariu curatu, care i se parú atátu de cunoscutu, si care díse in limb'a franceasa:

— Nu se póte negá, câ Stockholm are o puse-tiune atátu de placuta, încátu in privinti'a acést'a nici nu se potu compara celelalte capitale ale Europei cu acésta capitala a Svediloru.

(Va urmá.)

S A E O N U.

Conversare cu cetitóriele.

— *Leta-mare 26 augustu.* —

(Candu de optu dîle totu plóua, — ce facu ómenii de la sate, — asiu scrie dar cui? — svatulu lui Petru Maioru, — eu si multi conducatori romani, — carti de numeratu si de cetitu, — cum asiu fi potutu s'ajungu carturariu romanu, — lipsa de diuarie, — déca Bojinca ar traí acuma, — inaintamu séu decadomu? — publiculu de acuma si diuariel.)

De optu dîle totu plóua...

In curte, unde inca in septeman'a trecuta me preambam, cetindu „Anulu teribilu“ a lui Victoru Hugo, acuma ratiel innóta in laculu, ce cresce necontenitu.

Pe strada, unde nu de multu inca pravulu formá nori dupa fia-care trasura, acuma curge unu ríu-relu, isvoritu Domnedieu mai scie de unde?

Déca voiescu sê me ducu in vecini, trebue sê me siuiu in carutia, câ-ci pe josu nu potu merge de tina, imala, glodu — séu cum ve place.

De optu dîle totu plóua!...

* * *

Ce sê facemu? Cu ce sê ne petrecemu?

La sate ómenii séu lucra, séu bou, séu se jóca de a cartile, séu sê ducu a vêná.

De lucratu si eu asiu lucrá bucurosu. Asiu scrie opuri mai mici séu mai mari, precum m'ar ajutá pucínulu meu talentu. Asiu lucrá diu'a si nóptea, câ-ci am mare placere de a lucrá, si nici decátu nu m'asiu simtí obositu, ci asiu díce câ me petrecu. Asiu totu scrie... dar nu este cui. Dorere, in publiculu nostru nu este inca asié desvoltatu gustulu de cetire, câ scriitorii romani sê simta indemnu a lucrá. Ce sê lucru dara? Asiu urmá bucurosu svatulu nemoritoriului Petru Maioru, si in locu de a scrie de aceste, (adecá a conversá cu cetitóriele cari nu esistu si cari nu vreu sê cetésca romanesce,) asiu cioplí róte. Dar la ast'a nu me pricepu.

Ce sê facu dara? A bé si a vená éra-si nu scíu. Si-apoi ce nu scíu, nici nu-mi place sê facu. In privintia ast'a sum de parere contraria cu multi conducatori romani.

Nu-mi remane dara altu ce-va, decátu sê me jocu de-a cartile. Dar cu ast'a m'am saturatu. Trecura diece ani de candu si eu me ocupu totu cu carti, dar decátu ocupatiunea acést'a... Vedi mai susu svatulu lui Petru Maioru!

Caus'a neréusirii mele de siguru a fostu aceea, câ inca n'o dusesem la asié mare perfectiune, si cartile mele erau pucine, si astu-felu nu s'au urcatu la nrulu — 32.

Intru adevèru nu érá reu, déca ascultam de unu domnu, care in anulu trecutu mi-svatul cu tóta serio-sitatea, sê tiparescu carti romanesci de jocatu, cu portretulu lui Brateanu, Iancu, Mihaiu Eroulu, Stefanu celu mare etc. De siguru faceam unu câstigu bunu, câ-ci la multi dintre noi Romanii li mai placu cartile cari se numera, decátu cele ce sê cetescu.

Eu nu primíu svatulu, câ-ci me temeam, — ca nu cumva lumea sê me proclame de — carturariu!

Cu ce sê-mi petrecu dara?

Stau la ferésta si me uitu afara...

De optu dîle totu plóua!...

* * *

Macaru de-asiu avé unu jurnal, sê potu cetí. Sê am la mana celu pucinu unu nr. din „Fóia investiatorilor“ Ce binefacere ar fi?

Sê tramitemu la posta pentru diuarie própsete, — tóte própsete afara de cele romanesci, cari ni so-sescu totu a trei'a di dupa scripturi.

Pana ce servitoriulu e dusu la posta, ieu in mana o vechia carte romanésca, „Anticile“ lui Bojinca.

Din curiositate me uitu in list'a pronomeranti-loru, publicata la finea opului. Numerulu lor se urca peste 600.

Fericite Bojinca, ce bine câ ai traitu atunce, si nu acuma! Déca ai publicá in dîlele nóstre cartea ta, n'ai avé o suta de pronomeranti. Dreptu dovéda me provoco la mai multi autori romani, cari au patítu-o asié.

Inaintámu noi dara in literatura séu decademu?

Inaintámu, inse cam incetu. Numerulu cetitori-loru, nu se póte negá, s'au inmultítu. Dar insufletírea generala de odinóra s'a localisatu. Publiculu e despartítu in grupe mai mici, fia-care din aceste grupe are intreprinderea sa literaria, si astu-felu tóte intreprinderile nóstre literarie vegetéza.

Diuariel nóstre s'au pré inmultítu, si publiculu cetitoriu n'a crescutu in mesur'a acést'a.

Dar éta servitoriulu vini de la posta! Inse n'a adusu nici unu diuariu, câ-ci din caus'a drumurilor rele post'a a intardiatu.

De optu dîle totu plóua!...

Iosifu Vulcanu.

Literatura si arte.

* * („Column'a lui Traianu“,) care pan'acuma a aparutu in fia-care septemana odata, din 1 augustu incepu sê apara de dóue ori pe luna, câte dóue cóle acoperite cu invetítorie.

* * („Din „Istori'a critica a Romaniloru“,) de dlu B. P. Hasdeu, va aparé in curendu fasciór'a II, editiune de lucsu, diece cóle de tipariu in dóue colonne, pretiulu 3 fl. Acésta fascióra va cuprinde: marc'a dinastica a Muntenfei, — muntenii in baladele poporale sêrbe si bulgare, — rolulu comercialu alu Muntenfei in epopei'a germana Niobelungenlied, — Arabi'a si Négr'a, numele posticu alu Muntenfei in evulu mediu, — Cara-iflacu si Cara-Bogdanu, — Maurovlachii, — adevèrulu istoricu in descalcarea lui Negru-voda la Campu-lungu, — Negru-voda si Romulu, — Radu-Negru si cronicariulu Greceanu, — Originile monastirilor Tisména, Cotména, Cozia, Campu-lungu etc. — Geneologí'a Besarabiloru de la 1300 pana la 1400, — Istori'a santului Nicodemu, — Istori'a si fantanele islandese din secolulu XII, — Olteni'a in Constantinu

Porfirogenetu, — rolulu romanescu alu marei negre, — actiunea naturei a supra omului in Muntenia etc.

Din strainetate.

* * (*Unu selbatecu*) a sositu de curendu in orasiulu Detroit in America. Acest'a a traitu doue-dieci de ani totu in paduri, far' a vedé vr'unu omu, si nutrindu-se numai cu póme si animale venate. Perulu si barb'a lui ajungu pana la genunchi. Dinsulu e de 72 de ani, si nici odata n'a dormitu in patu.

* * (*O siunca si unu carnatiu lui Bismark.*) In absinti'a lui Bismark se presintá inaintea palatului acestuia o femeia, care se planse acolo unui oficieru, cá barbatulu ei e arestatu, deci a vinitu sê se rógó de cancelariulu sê i elibere barbatulu. Dreptu recunoscintia a adusu inaltului protectoru o siunca grasa si unu carnatiu delicatu. Oficierulu luá petitiunea de la femeia, o svatui de a-si luá inapoi delicatetiile, cá-ci Bismark nu e a casa, dar la rentórcere i va recomandá cererea femeii. Astu-felu ea se rentórsa a casa dimpreuna cu siunca si carnatiulu.

* * (*Frisorii se potu bucurá.*) cá-ci s'a ivitu o noua secta religiunaria, care va produce loru multu vinitu. Din Pokow se scrfe unui diuaru din Petersburg, cá acolo s'a descoperitu o noua secta religiósá, de care esolusivminte numai femeile apartienu. Fondatoriulu acestei secte e unu calugaru, care dupa ce a furatu o suma de bani din manastirea Alesandru, a luat-o pe picioru. Numele lui e Seraphin, si devis'a membriloru: „Renascere prin pecatu.“ Semnulu vidibilu alu receptiunii, e perulu tunsu, adeca la primire in acésta secta fia-care femeia si-taia perulu, — din care cauza apoi intréga sect'a se numesce si „Sect'a tunselor.“ Mai multi vreu sê scfe, cá rafinatulu calugaru vindu perulu tunsu la unu frisoru din Petersburg, facu bunu — Geschäft. Dorere inse, cá elu nu potu s'o duca multu, cá-ci politi'a lu-arestá si lu-dede in manile justitiei.

* * (*Unu nou instrumentu de musica*) s'a inventatu de curendu la Paris. Inventatoriulu e Baudet, ér instrumentulu se chiama „Pianoquator.“ Acestu instrumentu ni infatísieza o intréga banda musicala, si reproduce cu fidelitate admirabila sunetele violinei, violoncelului, si a gordonului. Celu-ce scfe a manuí fortepianulu, dupa esercitiu de câte-va óre se invétia usioru si cu acestu instrumentu, cá-ci intrebuintiarea lui nu diferesce multu de a fortepianului. — Pretiulu lui (cu siese octave) 1000 de franci, (cu siette octave) 1200 fr.

* * (*Jidovii din Palestina*) se afla — precum scrfe profesorulu dr. Grätz — in o stare deplorabila. Ei stau in gradulu celu mai de josu alu culturei, si traiescu numai din mil'a correligiunaliloru din alte parti. Numerulu loru se urca la 16,000, si toti esceleza in nelucrare si lene. Miseri'a loru provine de acolo, cá ei nu se ocupa nici cu industria, nici cu comerciu. Starea loru sanitará si morala, e asemene fórtó degradata. Apoi nu ne potemu mirá, cá ei fugu d'aice in — Romani'a.

* * (*Ospetie de despartire.*) La Chicago in America despartirile devenira atátu de dese, incátu dupa mod'a noua ele se serbéza cu ospetie, intocmai ca si cunun'a. Chiar acuma veduramu unu diuaru din

Chicago, o dama dedú de curendu cu ocaziunea despartirii sale o mésa stralucita, la care se invitara toti amicii si amicele, cari apoi se si presintara, felicitandu-o la pasiulu facutu.

|| (*Unu otelu administrntu de femei.*) Cestiunea femeiloru in America a facutu ca multe din ele sê devie intreprindetórie de oteluri, in cari barbati sê fie primiti numai ca ospeti, ér de locu ca servitori. Astu-folu anuncia jurnalulu hebdomadara din Nev-York, cá unu asemenea otelu s'a deschisu de catra o femeia la San Francisco in California. Ea nu primesce sub nici unu cuventu barbati in serviciulu seu si chiar espresiunea ei de predilectiune este: „barbati pentru mine sunt straini óspeti si nimicu alta. In oteluri barbati trebuie sê scheltuésca numai, ér nu sê cascige bani! Toti servitorii sunt femei, între cari s'a gasitu unele de o potere corporala rara, cá indeplinescu serviciile unui portariu aruncându pe umerile loru cu usiurintia cele mai mari ladi. O dama este insarcinata cu comptabilitatea otelului, altele cu afacerile bucatariei si cu serviciulu de pe langa pasageri; câte-va femei chiar s'au hotaritu de a curati cismele si strai-ele naturalminte înse pentru unu salariu însemnatu, cá-ci altmintrelea servitórele din America nu se pré dau la serviciu, pe care le gasescu pré injositórie. Cu tóte acestea otelulu se bucura de unu renume frumosu, cá-ci proprietarés'a declara fie-careia servitóre, candu o tocmesce, cá ea este angagiata ca sê lucreze, ér nu sê cocheteze cu barbati, care indata, ce voru esí din bun'a cuviintia, voru fi departati din otelu.

* * (*Sarutari pe bani.*) Cetimu intr'unu diuaru americanu urmatóri'a istoria originala: La Chicago s'a otaritu damele de la deschide unu tégur, care a tienstu 8 díle, vendiendu-se de dinsele diferite obiecte de galanteria, toaleta, lúcsu si alte asemenea in folosulu saraciloru, cari au suferitu din caus'a marelui incendiu din urma. Peste o mie de pravalí si siandramale au espusu feliurite marfuri de tóte pretiurile si pentru ori care omu, intrecandu-se damele între dinsele de a atrage mai cu séma pe barbati si a-i face sê-si golésca pung'a in schimbu cu marfurile espuse. Trei-dieci de dómne si domniósore frumóse vóindu a concurá si ele, inse cu o marfa originala au inchiriatu in diu'a din urma unu localu spatiosu, care nu a contientu altu-ceva de cátu mobile, unu salonu mare, atérnandu d'a supra usiei o tabla cu urmatóri'a inscriptiune: „Vendiarea guritielor.“ Ori cine si-póte inchipuí téguru acestoru negustorese umane; de si pravalí'a loru tocmai la spargerea tégului, si acést'a intr'adinsu spre a lasá mai inainte pe barbati sê cheltuésca pentru cea alta marfa, care trebuia sê se véndá. Míi de barbati alergau in acelu magazinu si depuneau costulu neficsatu spre a sarutá pe câte una si mai multe din aceste frumóse fiintie, cu care ocaziune nu au lipsitu feliurite glume originale; de esemplu: unii barbati plateau câte 10—14 guritie, altii plateau mai multu si sarutau pe câte 30, alti au venit de 2 si 3 ori, repetandu sarutarea. La inchiderea pravalíei s'au adunatu 85,000 dolari, (câte 5 franci,) cari s'au predatu comitetului respectivu, éra acele 30 dame se intorceau a casa cu buzele umflate de multele sarutári si facéndu-si oblojeli de apa rece.

△ (*A opt'a minune.*) Mai multe díare anuncia, cá presiedintele republicei francese a primitu pe delegatii companiiloru englese, cari erau autorizatiunea de a stabili între Francia si Engliter'a o trecere sub-

marina, unu adeveratu tunelu, care va plecá de la capulu Grez-Nez si va costá 625 milióne. Compani'a formata sub presiedinti'a marchisului de Westminster se angagiá a esecutá in 6 ani tóte lucrárele, fara nici o subventiune, nici cerere de fonduri din Franci'a. — Lucratorii intrebuintiati voru fi recrutati din cele 2 tieri intr'o egala cantitate. Unu vastu tubu de tabla de feru, acoperitu de unu stratu de betonu, va contiené trei cái, dóue pentru servitiulu marei viteze, destinate caletoriloru, si o alta pentru transportulu de marfuri. Dlu Thiers ar fi datu aprobatiunea sa personala la acestu proiectu, promitendu in osebi de a-lu sustiené candu va fi presintatu in camera.

⊙ (*Regele Greciei.*) Se scrie din Athen'a unei foi belgiane, cá regelui Georgiu I pare a i se fi uritu cu functiunea sa si se adreséza catra cei ce-lu incungiu-ra, si chiar catra cei mai intimi din ai sei cu cuvinte fórté aspre. Elu nu suferé sê-i vorbésca cine-va de politia, si déca unu ministru voiesce a avé sub-semnatur'a sa, este silitu de a-lu cautá pana si prin grajduri, si se póte felicitá, candu Majestatea sa iscalesce, fara a-lu reprimendá in termeni pucini parlamentari. Elu a devenitu asié de economu, cá controléza chiar cheltuiielele bucataríei, si intra astu-felu in detaluri in cátu ducéndu-se mai de una-di in bucataria s'a infuriatu, cá gasi o mare risipa in intrebuintiarea sarei, si strigá: „Sum incungiu-ratu numai de talhari.“ Acest'a póte sê convina unui parinte de familia, care are urmasi multi; dara regele Georgiu nu se gasesce in acea positiune critica si nu traiesce, cu tóte cá nu este pré avutu, in grigi si miserie. Este cunoscutu, cá elu face economii din list'a sa civila, si osebítu de acést'a poterile i-au garantatu unu venitu anualu de 300,000 franci, la casu candu elu ar incetá de a mai fi rege. Se intielege, cá prin acést'a elu nu capeta simpatieles greciloru, — ci din contr'a, aversiunea cresce din dí in dí.

Feliurite.

= (*Tutunulu*) se díce, cá produce efecte fórté perniciose a supra crieriloru, si cá inmultiesce capurile de nebuniá. Eta o statistica, dupa „Le Constitutionel“, care probéza, cá numerulu nebuniloru cresce cu respandirea usului tutunului: De la 1718—1830, monopolulu tutunului in Franci'a a produsu 8 milióne pe anu; erau 8000 de nebuni. La 1838, tutunulu a produsu 30 milióne — au fostu 10,000 de nebuni; la 1842, tutunulu a produsu 80 milióne — au fostu 15,000 de nebuni; la 1852, tutunulu produce 120 milióne, — sunt 22,000 de nebuni; la 1862, tutunulu produce 180 milióne, — se numera 44,000 de nebuni. Pentru a fi inse dreptu, ar trebui, pe langa acést'a, tienendu-se séma si de crescerea poporatiunii, sê se determine si influinti'a beuturiloru spirituóse, a supra numerulu progresivu alu casuriloru de nebuniá. — Ar fi nedreptu, ale atribuí pe tóte la abusulu tutunului.

± (*Unghii frumóse.*) Cultur'a consiste mai cu

osebire in cele urmatórie: a le spelá a dese-ori pe dí cu sapunu prin ajutorulu unei peritúe de unghii; a le curatí cu o pila dup' o mesura egala; a le frecá la câte-va díle odata cu cenusia de cositoriu de la spice-ria bine pulverisita si prin ajutoriulu unui bátiu infasiuratu intr'o pele móle. Prin modulu acest'a unghile devinu transparente, lucedé si rosie. Se observa numai, cá nu e bine a le frecá in tóte dílele cu acea cenusia, spre a nu devení pré moi si a perde form'a loru primitiva. Unghile, cari fiindu pré fragede, se rupelesne, este bine sê se unga din candu in candu cu pucinu untu de migdale dulce.

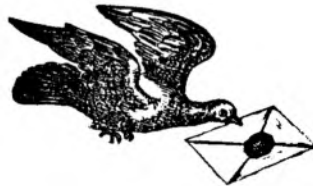
‡ (*Gain'a, câte óue óua?*) Dupa cercetárele cele mai nóue gain'a póte ouá 600 óue. Dintre aceste in anulu primu óua 20, in alu doilea 120, in alu treilea 135, in alu patrulea 114, in ceilalti ani óuelescadu totu cu câte 20, asié in cátu in alu 9-lea anu gain'a de abié mai óua 10 óue. Económele dara, cari nu vreu sê pérda, avendu mai multe spese (malaiu, grâu etc.) de cátu venituri (óue), nu tienu gain'a mai multu de cátu 4 ani, afara déca e unu soiu raru si pretiosu.

G a c i t u r a.

De N. Petru.

Partea prima dec'o iei,
Poti s'o folosesci cum vrei,
Candu fortun'a te 'nsociesce
Séu candu ea te parasesce.
Er a dóu'a-i regisoru,
Fara tronu de domnitoru.
Totulu e fluiditate,
Si se pune in bucate,
Prin cetate
De la sate.

Post'a Redactiunii.

Redactorulu acestei foi absentandu cate-va septemani din Pesta, nu inse de la conducerea foi, róga pe toti dnii colabonatori a-i tramite scrisorile la N.-Léta per N.-Várad.

Sé-ti recomandamu ce-va. Nu potemu se-ti recomandamu altu ce-va decátu ca se te lasi de a mal serie versuri.

Homorodu. Nu este inca gata novel'a promisa.

Gher'a. A. O. Nu ai nimica gata pentru noi? Pascile au trecutu de multu, dimpreuna cu promisiune cu totu.

Clusiu. R. Ceremu — scfi ce ceremu.

Suplementu: *Novele de Iosifu Vulcanu, tom. II. col'a V.*

Proprietariu, redactoru respundiatoru si editoriu: IOSIFU VULCANU.

Cu tipariulu lui Alesandru Kocsi in Pesta. 1872. Strad'a lui Alesandru nr. 13.

Esemplare complete mai avem din inceputulu anului.